

Xuclamel de pit taronja - *Anthobaphes violacea*
Endèmic de la zona de Fynbos, al sud-oest de Sud-àfrica, s'alimenta del nèctar de distintes flors, així com d'alguns insectes i aràcnids. Destaca pels seus vius colors metàl·lics. Cria entre febrer i novembre, construint un niu amb petites herbes, branques i pelussa de les protees, enganxades mitjançant teranyines.

Es Busqueret se'n va de viatge

“Realment seré a Àfrica?”

Sud-àfrica

Per *Pere J. Garcias*

Sud-àfrica es un país, si més no, curiós. El primer que et crida l'atenció només arribar-hi és la familiaritat del paisatge; podries ser a Europa, als Estats Units, Canadà, Austràlia o Nova Zelanda.

Les carreteres, comerços, carrers, cases, esteses elèctriques, cotxes i tot el trull és el propi d'un país industrialitzat del primer món. Fins i tot el paisatge et pot dur a enganyar-te, ja que per tot arreu hi ha blancs i sols veus negres conduint taxis o autocars, atenent el públic a les botigues, realitzant tasques de manteniment, esperant els clients que arriben o com a personal del les companyies de cotxes de lloguer.

Un pensa, realment seré a Àfrica? Doncs una vegada superada la sortida de l'aeroport la sensació no canvia, centenars de cotxes particulars, la majoria conduïts per blancs, i poca cosa més. No és fins que surts de les ciutats quan copses de veres la situació. Després de més de 40 anys d'apartheid i prop de 19 d'abolició. Les coses no han can-

viat gaire per a la majoria de negres. És cert que la societat sud-africana està fent veritables esforços per superar el passat i normalitzar la situació, però han estat massa anys de racisme i quan veus els immensos ghettos de xaboles te n'adones que encara els queda un bon tros a recórrer.

Des del punt de vista natural, Sud-àfrica és molt diversa, i presenta molts de climes i hàbitats diferents.

Després d'aquesta primera impressió de comentari obligat, passem a descriure el país. Amb una superfície de 1.200.000 Km² i uns 47 milions d'habitants té una densitat de 39 habitants per Km², gairebé la meitat que la densitat d'Espanya. Administrativament està dividit en 9 províncies, la més poblada és la de Gauteng - on se situa Johannesburg, amb més de 10 milions d'habitants- seguida del Cap occidental, capital Ciutat del Cap, amb prop de 5 milions.

Des del punt de vista natural és molt diversa i presenta molts de climes i hàbitats diferents. La zona central està formada per una gran extensió plana dominada pel Karoo, un hàbitat subdesèrtic únic de Sud-àfrica, mentre que més al nord l'anomenat Highveld és una meseta d'uns 1.500 metres de mitjana i les zones costeres de l'est i el sud estan travessades per diverses serralades que arriben als 2.000 metres d'altitud. La província del Cap és de clima mediterrani, mentre que la zona del Highveld és molt freda al hivern, amb gelades freqüents. Cap a l'est el terreny esdevé més baix i s'anomena bushveld i és on trobem el que podríem dir "l'Àfrica clàssica" amb la gran fauna de mamífers associada.

El meu viatge començà a Ciutat del Cap a principis de la primavera austral. Fou un viatge ornitològic, és a dir, totalment enfocat a les aus. La primera visita fou al jardí botànic de Kirstenbosch, on ja poguérem fruit de la exuberància de les protees, però no sols d'elles sinó també de les altres famílies exclusives d'aquesta

l·lista amb un munt d'espècies; el xuclamel de pit taronja (*Anthobaphes violacea*), l'aucell de l'herba (*Sphenoeacus afer*), el bu-bú meridional (*Laniarius ferrugineus*), l'aligot xacal (*Buteo rufofuscus*), el de bosc (*Buteo trizonatus*), el tudó tacat (*Columba guinea*), el tudó rameron (*Columba arquatrix*), francolí del Cap (*Pternistes capensis*) i un grapat més d'aus. Diversos mamífers feren acte de presència furtivament, com la mangosta del Cap i el ratolí de l'herba.

El segon dia fou tan intens com el primer i recorrérem la costa occidental fins a la llacuna de Langebaan on, a més d'un munt d'aus aquàtiques, tenguérem la sort de veure un caracal ran del camí: un animal magnífic. Estruços i agrons ja

El Fynbos

El domini florístic de la Província del Cap és el resultat del seu clima mediterrani i de l'entorn biogeogràfic. S'anomena així la flora que es pot trobar a les províncies del Cap Occidental i Oriental i que s'estén per una petita àrea a la província de Kwazulu-Natal . Està caracteritzat per una vegetació arbustiva, relativament xèrica amb una elevada diversitat i exclusiva. Els representats més coneguts són les protees (*Proteaceae*) però també té moltes espècies de brucs (*Ericaceae*) i de joncs de la família *Restionaceae*. A més del Fynbos hi ha tota una sèrie d'hàbitats com el semidesert del Karoo i Namaqualand, de clima més sec, i el bosc humit afromontà de la costa, tots amb una gran diversitat florística.

se feien pesats de tants que n'hi havia. El tercer dia ja vàrem tenir la primera mostra de l'extensió del país i recorrérem prop de 500 Km entre anar i tornar, però va valer la pena per passar el dia al Tankwa Karoo. Una àrea immensa, semidesèrtica, amb una vegetació molt ben adaptada a aquest clima sec i fred. El que copsava era la visió de l'aridesa i se sentia un vent gelat a les parts descobertes del cos. Tota una experiència. Aquí vérem



les primeres gaseles saltadores i el primer òrix. Les aus eren prou abundants i els culblancs i les aloses de diverses espècies eren comunes arreu del camí. La sort ens regalà l'observació d'un mascle de xuclamel malaquita (*Nectarinia famosa*); quasi un llampec verd lluent que anava de flor en flor d'àloe component un quadre certament exòtic i molt africà.

El quart dia fou un



Grue del paradís
Anthopoides paradiseus

PERE J. GARCÍAS

poc decepcionant, ja que ens comunicaren que, per motius meteorològics, no podríem sortir a fer l'excursió pelàgica. Ens quedàvem, doncs, sense aus marines. Afortunadament, l'alternativa fou reeixida i ens aportà papions, damans de les roques, balenes, gavines del kelp, corb marins del Cap i dues joies: l'àguila negra o de Verreaux (*Aquila verreauxi*) i el salta-roques del Cap (*Chaetops crenatus*). Aquest darrer em va fer suar la xulla per no col·laborar amb mi i deixar-se fer una foto. Vaig haver de grimpar per un cos-ter amb tota la impedimenta fotogràfica al coll només per marxar quan el tenia a tir. A la fi, es portà bé i em permeté fer-li quatre fotos... llunyanes.

bosc humit afromontà. Ecològicament molt semblant a les selves montanes de centreamèrica, aquí les aus són males de veure, ja que solen ser amagadisses o bé es mouen per les capçades dels arbres, sovint de més de 20 metres d'altura. Així i tot afegírem a la llista diverses espècies de picots, turacs, oriol capnegre (*Oriolus larvatus*), menjamosques del paradís (*Terpsiphone viridis*), ropit estrellat (*Pogonocichla stellata*) i diverses espècies de cossifes.

Certament, Sud-àfrica és un destí molt recomanable i relativament barat.

Els dos dies següents els passàrem al Karoo, molt més àrid encara que el Tankwa Karoo. Aquí les aus hi eren presents en tot moment: aloses, terroles, culblancs de diverses espècies, menjaformigues (*Mirmecocichla formicivora*) i una munió de petits aucellons que ens feien consultar constantment les guies de camp. El gran kudú i el kongoni no eren rars, com també les zebres. A darrera hora de l'horabaixa una colla d'antílops salta-roques ens feren gaudir d'uns moments màgics a la posta de sol. La segona part del viatge ens obligava a tornar a Ciutat del Cap per agafar un avió a Johannesburg. L'endemà i 350 km més lluny, arribàrem al Wakkers-troom. Formant part del Highveld, és una enorme planura elevada, 1.800 metres de mitjana, dominada completament per les herbes.



XAVIER CANVELLES

Kruger

El Parc Nacional de Kruger, amb una superfície de 19.000 Km², fou el primer de Sud-àfrica. Es fundà el 1898 com a reserva de caça i el 1926 canvià de nom en honor a Paul Kruger, un prohom de l'estat sud-africà, que fou un fort opositor al domini britànic i cap de la resistència boer. S'estén 450 Km de nord a sud amb una amplada de 60 Km de mitjana. Avui en dia està unit al parc moçambiquès de Gran Limpopo i acull una gran quantitat de fauna. Actualment és visitat per més de 1,2 milions de persones l'any. Les espècies emblemàtiques del parc són els rinoceronts, blanc i negre, els licaons i els antílops ruans, a més d'elefants, lleons, lleopards, girafes, zebres, búfals i un grapat d'espècies d'antílops.

Ara em puc fer una idea del que era la Gran Pradera nord-americana quan hi arribaren els primers colons. Aquí també s'han substituït els ramats d'antílops pel domèstic, però encara se poden veure kongonis, gaseles salta-roques, bonteboks i blesboks a més de diversos antílops més petits com els duikers i els steenboks. L'estrella dels Wakkerstroom és l'alosa de Rudd (*Heteromirafr ruddi*), de la que es pensa que no en queden més de 400 colles. Així i tot l'alosa de Botha (*Spizocorys fringillaris*) i la de bec rosa (*Spizocorys conirostris*) també són molt cercades pels ornitòlegs. L'ibis calb (*Geronticus calvus*) és una altra joia exclusiva de la regió.



Salta-roques del cap
Chaetops frenatus

La darrera etapa del viatge fou el parc Nacional de Kruger. Aquí si que un ja se n'adona que és a l'Àfrica; estornells metàl·lics de diverses espècies, calaus, gaigs blaus de pit lila (*Coracias caudatus*), arners, turacs, capsigranys diversos, francolins, cossifes, bulbuls, coloms i tórtres, oriol i barbuts. En total s'observaren 391 espècies d'aus i prop de 50 de mamífers. Certament, Sud-àfrica és un destí molt recomanable... i relativament barat. •

Xuclamel del cap
Anthopoides paradiseus



PERE J. GARCÍAS

Publicacions

Guia de turisme ornitològic de Mallorca



La guia s'ha publicat en català i anglès. Més informació a www.birdingmajorca.com

El 21 de gener es va presentar al local del GOB la *Guia de turisme ornitològic de Mallorca*, una publicació de caire divulgatiu que pretén omplir el buit que fins ara hi havia a Mallorca sobre el tema.

Realitzada per experts locals reconeguts, com són Maties Rebassa, Josep Manchado, José Luis Martínez, Sebastià Torrens i M^a Carmen Oriola, la guia presenta una informació molt completa sobre diferents zones i recorreguts especialment interessants per a l'observació d'aus arreu de l'illa. Inclou informació sobre les espècies i l'hàbitat i ho acompanya amb nombrosos plànols i fotografies.

L'obra té un esment especial amb les espècies endèmiques, les que estan en perill i aquelles que poden tenir un interès concret per als observadors. També intenta conscienciar de la importància de mantenir una actitud respectuosa i responsable envers els animals i l'hàbitat que es visita.

En definitiva, aquesta és una guia del tot recomanable per a tothom qui vulgui conèixer d'a prop els aucells de Mallorca i els racons on els poden trobar. •

